

MINDER FRA MIN SKOLETID I GYLLING PRÆSTEGAARD

Ved Anna Kuur

Der er skrevet saa meget godt og rigtigt om vor gamle Præst her i Gylling i 55 Aar, Otto Møller. Derimod er der vist ingen, der har omtalt det Liv, der levedes i den søndre Fløj i Præstegaarden af hans Søstre fra 1871 sammen med deres Mor til hendes Død 1877. De kunde ellers nok fortjene et Mindeord, disse kloge, stille Kvinder, hvorefter de fleste var stærke Personligheder.

Der er nu gaaet saa lang Tid, siden de levede, at kun faa kan huske dem; de var dog med til at præge Byens og Egnens Liv og hører som Medlemmer af Møller-slægten med i Gyllings Historie, og da jeg har haft den Lykke at kende og omgaa Frøknerne Møller, som de hed i daglig Tale, i syv Aar, og jeg tror, jeg tør sige, været gode Venner med dem til deres Død, vil jeg prøve at fortælle lidt fra min Skoletid i Gylling Præstegaard.

Otto Møller havde syv Søstre. Den ældste, *Ane*, lavede Mad og passede Huset, den næste, *Hanna*, kom til Pastor Fenger i Aale, da hans Kone døde. At passe hans Hus og Børn blev hendes Livsgering. Karoline Amalie, i daglig Tale *Line*, begyndte Skolen sammen med den yngste, *Nico*. De havde begge en god Uddannelse, Nico fra Zahles Institut i København. *Thea* begyndte omtrent samtidig en Skole for Drengene i den gamle Kaserne, der nu er revet ned, i en Stue i Gavlen ud mod Kirkegaarden, men da *Line* døde, holdt hun op med den for at hjælpe Nico med Skolen i Præstegaarden. De to andre Søstre, *Marie* og *Grete*, havde deres Gerning andetsteds, men vendte som ældre tilbage til Hjemmet i Gylling.

Fra 1866 havde der ellers været en god Friskole i Gylling ved H. K. Frandsen, en god og dygtig Mand, der arbejdede godt med Børnene. Otto Møller havde faaet ham anbefalet af sin gode Ven, Forstander Svendsen, Jelling Seminarium. Men Frandsen var ved at blive gammel og hørte ikke saa godt, og da Forældrene begyndte at tage Børnene ud af Skolen, holdt han op. Om denne Friskole har jeg læst i I. P. Bangs Bog om Otto Møller, at den var blevet startet, fordi den gamle Degn i Kommuneskolen lod det gaa ud over de Folks Børn, han ikke kunde lide, f. Eks. fordi de havde et andet Syn paa Politik, end han selv havde.

Skolen i Præstegaarden maa være begyndt først i Firserne. Jeg begyndte den 1. Maj 1888 efter Diskussion i mit Hjem, om jeg skulde i Friskolen eller i Præstegaarden. Jeg husker det endnu, men anede jo ikke, hvilken Betydning det havde for mig. Det blev Præstegaarden, og det har jeg været dybt taknemmelig for hele mit Liv. Ud over en god Undervisning fik vi noget mere, som vi maaske dengang knap nok forstod. Det har vel været hele Tonen og Omgangen med disse gode Kvinder, noget er der i hvert Fald, som har gemt sig i Barneindet og været til Velsignelse for os Livet igennem.

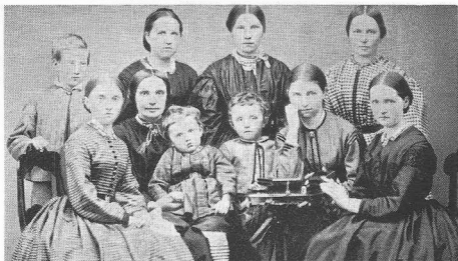
Set med Nutidsøjne virkede denne Skole under yderst beskedne Former. Den kunde sikkert ikke faa Lov at virke i Dag. Vi var delt i to Klasser, smaa og store. Store Klasse holdt Skole i den store Stue i Gavlen mod Øst; dér stod ogsaa Præstens store Rulle fyldt med Kampesten. I Stuen næstefter, ud mod Kirkegaarden, var de smaa, og dér stod mod Væggen to

Senge. I den store Stue var der Tomandsborde. Hos de smaa et langt Bord med Bænke omkring. Den lange Gang var dengang som nu, dog var der i den vestlige Ende en Trappe op til Loftet. I den øvrige Del af Huset var der en stor, hyggelig Dagligstue, Værelser og Køkken.

Dagen begyndte altid med Morgensang i den store Stue, og saa begyndte Undervisningen. Vi havde ikke saa mange Fag, til Gengæld var Frøknerne Møller meget grundige med deres Undervisning. Vi skulde lære Læsning, Skrivning, Danmarks- og Verdenshistorie og Geografi. Vi havde Bøger, fik ogsaa Lektier for og skulde fortælle om Tingene. Selvfølgelig havde vi ogsaa en Bibelhistorie med Billeder. Selv havde de stor Viden om Tingene og fortalte meget ud over det, der stod i Bøgerne. Vi lærte ogsaa mange Sange og havde Sangbøger med baade bibelske og danske Sange. Søstrene Møller sang smukt, især Nico. Thea var som Otto Møller god til Tegning, saa Undervisningen var egentlig bedre, end vore Evner havde gjort os fortjent til. Retskrivning og Fristile blev der gjort meget ud af.

Til Haandarbejde var vore Lærerinder usædvanlig dygtige. Jeg har endnu synlige Beviser, de gav mig til mit Bryllup. Vi begyndte med Begyndelsen, Søm og Stikning med Haanden. Var et Sting fejl, maatte vi om igen, men det var nok godt. Det stod saa til os selv, hvornaar vi med Flid og Dygtighed kunde naa frem til det, vi gerne vilde sy. Hvor havde vi travlt ind under Jul med at sy Julegave til Mor, og saa fik vi Lov at sy det, vi gerne vilde. I Haandarbejdstimerne læste den ene af Lærerinderne gerne højt. Det var Ingemanns Romaner, »Gøngehøvdingen«, »Fra det høje Nord«, Jonas Lie, Bergsøes »Fra Piazza del Popolo«. Vi elskede disse Timer og syntes, de gik alt for hurtigt.

Thea underviste i Regning, og det har hun sikkert været god nok til, men hun kunde let blive hidsig, og jeg har aldrig været noget Lys i det Fag, saa de Timer holdt jeg ikke af. Jeg behøver vel næppe at sige, at vi ikke kunde drømme om at tale i Timerne. Vilde een hviske til Sidekammeraten, var et Blik fra Lærerinden nok til at standse hende.

Frederik, Grethe, Marie, Ane

*Nico, Petrea (født Lollegaard, gift med Theodor Møller), Thea, Line
Jakob og Hans L. Møller. Fotografi fra 1860'erne. Mindestuen.*

Thea, Marie, Ane og Nico Møller

Sangen er næsten et Kapitel for sig. Nico var meget musikalsk, og i mine Skoleaar havde mange af Børnene meget gode Stemmer. Hun lærte os at synge flerstemmigt, tit fire Stemmer. Jeg tror, det var ud over det almindelige dengang. Otto Møller holdt af Sang, og det skete ikke saa sjældent, det lugtede af Tobak, naar vi kom ud i Gangen; saa sagde Nico: »Nu har Otto været her.« — Somme Tider sang vi for hans Gæster, blandt andre Sjællands Biskop Skat Rørdam, der var hans Ungdomsven og bedste Ven hele Livet. Sidste Gang han besøgte Gylling, var han ovre hos os og roste os. Jeg tror nok, vi var stolte.

Vi fik Vidnesbyrd (Karakterer) i alle Fagene, men ogsaa i Orden og Opførsel, dem skulde vi aflevere hjemme, men det var spændende den Dag, da de tre bedste Navne stod paa den sorte Tavle. Om Efteraaret havde vi den aarlige Eksamen. Skolekommissionen med Præsten i Spidsen kom for at høre paa os. Den Dag var vi lidt beklemt, baade Lærere og Børn; det gik vist ellers meget godt. Engang, husker jeg, morede de sig meget, da en af Pigerne skulde fortælle om Niels Ebbesens Besøg

hos Grev Gert i Randers, da hun sagde: »Og saa to han ham i den Tot Hoe han had og hogt Hovedet ou aa Sengestokken.«

Line levede desværre kun to eller tre af mine Skoleaar. Hun staar for mig i særlig Glans. Smuk af Skikkelse og et elskeligt Menneske var hun. Da hun døde, sluttede Thea Drengeskolen for saa at hjælpe til i Præstegaarden.

Saa vidt jeg husker, var vi ca. 40 Piger i Skolen, og vi betalte hver 20 Kr. om Aaret. Der var ikke Tilskud under nogen Form. Vi skulde selv betale Bøger og hvad vi ellers brugte, men der blev passet paa Tingene i Skolen og sikkert ogsaa i Søstrenes private Husholdning. Naar vi slagtede hjemme, havde vi gerne lidt med; det kunde ogsaa være Æg eller andet, og jeg tror, de var glade ved det.

Somme Tider lavede de Smaating til os, engang Naalepuder af Egens og Bøgens Frugter, og jeg har endnu en syet Pennevisker med en lille Porcelænsdukke i Midten, det har været fra en anden Gang. De brugte som alle andre dengang Træ og Tørv, det skulde paa Loftet, og saa hjalp de store Piger. Som Belønning fik vi

af Ane Møller nogle fine Kager, noget i Retning af Klejner.

Naar jeg nu nævner Ane Møller, er der en Historie, jeg synes, jeg maa fortælle. Det er nok hendes Fortjeneste, at vi endnu har Takkerne paa vor gamle Kirke. Der var jo ogsaa Folk i Sognet, der var imod det Liv og Røre, Otto Møller bragte med sig, da han blev Kapellan. Hovedmanden for Oppositionen var Kammerraad, Sognefoged, Sogneraadshovedmand og Kirkeværge Peder Mortensen, Liliensborg. I Otto Møllers første Ungdom var han og Mortensen gode Venner, men da han begyndte at holde Møder, der samlede de fleste af Sognets Folk, advarede Mortensen ham, han skulde holde op med dette, og da det ikke virkede, blev han hans Fjende og gjorde, hvad han kunde for at drille og modvirke ham.

Manden var næsten enevældig ogsaa med Hensyn til Kirken. Han kom saa i Tanker om, at Takkerne paa Kirken skulde fjernes, noget, Præsten selvfølgelig blev meget ked af, men Forholdet mellem ham og Mortensen var saadan, at de ikke kunde tale sammen, det havde nok heller ikke hjulpet, men han var saa inderlig bedrøvet over det. Saa gik Ane Møller ud og talte med Mortensens Kone med det Resultat, at Kirken beholdt sine Takker. Hun har nok ogsaa været glad; det er ikke sikkert, hun har holdt med sin Mand. Naar hun siden mødte Ane Møller, nikkede hun og sagde: »Det var saa pinde vos, der reddet Takkerne!«

Vi havde ikke anden Legeplads end den mellem Husene. Hvor Flagstangen nu staar, var der temmelig store Træer saavel som paa begge Sider af Opkørslen, men vi travede rundt, saa godt vi kunde, spillede Bold m. m., og vi kunde da tit se den gamle Præst med sin lange Pibe staa bag Vinduesruden.

Der blev ogsaa holdt Skole i den anden Fløj i Præstegaarden; dér undervistes Præsteparrets eneste Søn, Erik, af en Huslærer, vistnok sam-

men med et Par andre Drengene. Vi saa ikke meget til Erik, og han har siden sagt, han var bange for Piger, saa det var ikke saa mærkeligt. En Dag hang der en Ræv paa den nordre Gavl. Selvfølgelig saa vi paa Dyret og drøftede, hvem der dog havde skudt den, indtil en Stemme pludselig sagde: »Det haar sørenjenseme a!« Erik havde staaet i Nærheden og hørt os. Dengang var Præstegaarden ikke udstykket, og der var to Smaaskove mod Vest ved min Fars Mark; dér har han nok hentet Ræven.

Hvornaar Frøknerne holdt op med Skolen i Præstegaarden, husker jeg ikke, men de byggede Huset, der ligger paa Hjørnet over for Slagter Larsen, saa de havde et Hjem, da Otto Møller døde. Dér levede de i ikke saa faa Aar, og jeg havde den Glæde, at min Datter sammen med nogle andre Piger fik Undervisning i Haandarbejde hos dem.

Jeg maa standse nu, det er allerede for langt, men naar man kommer i Gang, kommer Minderne og drager flere med sig. For mig, og jeg tror for de allerfleste, var den sidste Skoledag en Sorgens Dag. Heldigvis blev Forbindelsen mellem os ikke afbrudt. Saa længe Søstrene Møller levede, havde vi mange gode og for mig berigende Samtaler mest i deres, men ogsaa i mit Hjem.

En Ting *maa* jeg have med, ellers vilde de ikke have været tilfredse med mig. Frøknerne Møller havde oplevet 1864 og var som deres Broder Otto meget nationalt bevidste. De gjorde, hvad de kunde, for at vi skulde forstaa, at vi har et Fædreland, der hedder Danmark. Det maa vi, dets Børn, aldrig glemme.

Gylling, 9. December 1971.

Anna Kuur